

مدرسه سبز مدرسه فردا

تالیف:

مہ عافی پالیزدار

نشر آئنور--۱۳۹۷

سرشناسه	پالیزدار، مصطفی ۱۳**
عنوان و نام پدیدآور	مدرسه سبز، مدرسه فردا/نویسنده مصطفی پالیزدار
مشخصات نشر	۱۳۹۷ آینور: تهران
مشخصات ظاهری	۱۷۲ص
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۷۳۴۸-۹۱-۸
وضعیت فهرست نویسی	فیپا
یادداشت	
موضوع	
رده بندی کنگره	۱۳۹۷
رده بندی دیویی	
شماره ثبت سی ملی	

- عنوان: مدرسه سبز مدرسه فردا
- نویسنده: مصطفی پالیزدار
- صفحه آراء و طراح جلد: دلارام پری
- ناشر: نشر آینور
- شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۷۳۴۸-۹۱-۸
- نوبت چاپ: اول، زمستان ۱۳۹۷
- شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
- قیمت: ۳۷۰۰۰۰ ریال
- مرکز پخش: شرکت اطلاع رسانی و خدمات کتابداری چاپار - ۸۸۰۰۱۶۸۰

حق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

مقدمه	۷
-------	---

فصل اول کلیات

کودکان به طبیعت نیاز دارند	۱۳
ضرورت بازگرداندن منظرهای طبیعی به محیط زندگی کودکان	۱۹
اهمیت و ضرورت آموزش محیط‌زیست	۲۱
آموزش محیط‌زیست	۲۲
محیط‌زیست در کتاب‌های درسی کشور	۳۰
ضرورت ایجاد سبزه‌ساز در مدارس	۳۵
نتیجه فعالیت‌های یک باغچه در فضای مدرسه	۴۱
تاریخچه پیدایش مدارس سبز	۴۵
مدارس سبز در ایران	۴۹
یک مدرسه سبز چیست؟	۵۴
هفت گام ایجاد یک مدرسه سبز	۵۹
چارچوب مدرسه سبز	۶۱

فصل دوم ساختار

ساختمان و یادگیری محیطی	۶۶
معماری سبز	۷۰
اصل حفاظت از انرژی	۷۱
اصل کار با اقلیم	۷۲
اصل کاهش استفاده از منابع جدید	۷۳
اصل احترام به کاربران	۷۴
اصل احترام به سایت	۷۵
اصل کل‌گرایی	۷۶
رایانش ابری	۷۸
ملاحظات محیطی در زمینه حفاظت از محیط‌زیست	۸۵
آموزش محیط‌زیست یک اولویت است	۸۷

فصل سوم: روند آموزشی

- ۹۶..... ایجاد ارتباط بین موفقیت دانش‌آموزان با مدرسه سالم
- ۹۷..... مدارس سبز به عنوان ابزار آموزشی
- ۹۸..... مشارکت دانش‌آموزان در مدرسه سبز
- ۱۰۲..... تدریس و یادگیری سبز در مدارس

فصل چهارم: مدیریت

- ۱۰۶..... مدیریت مدرسه سبز
- ۱۰۸..... چگونه یک مدرسه، مدرسه سبز می‌شود؟
- ۱۰۸..... برنامه‌ریزی و ارزیابی سیستم
- ۱۰۹..... مسائل قانونی مدارس سبز
- ۱۱۰..... طبیعت پایداری در فعالیت‌های مدرسه
- ۱۱۲..... انسان‌ها و پایداری
- ۱۱۲..... پایداری و ارزش

فصل پنجم: امور مالی و عملیاتی

- ۱۲۰..... تأمین مالی مدرسه سبز: بازی در آن چالش‌های اقتصادی
- ۱۲۱..... تأمین مالی مدرسه سبز
- ۱۲۲..... فرهنگ پایداری
- ۱۲۴..... اگر مدیریت پایداری هدف است، واقعیت چیست؟
- ۱۲۵..... پایداری در پایداری
- ۱۲۷..... چرا مدرسه شما صرفه‌جویی می‌کند؟
- ۱۲۸..... تحلیل هزینه اقدامات ابتکاری مدرسه سبز
- ۱۲۹..... تحلیل هزینه اقدامات ابتکاری مدارس سبز
- ۱۳۱..... آیا مدرسه سبز ارزش هزینه دارد؟
- ۱۳۲..... آینده مدارس سبز
- ۱۳۳..... ارزیابی مدارس سبز
- ۱۳۸..... ممیزی مدارس سبز
- ۱۵۲..... منابع و مآخذ
- ۱۵۵..... پیوست: نمونه‌های مدارس جامع محیط زیستی (جم)

محیط‌زیست به عنوان محیطی که در آن زندگی می‌کنیم اعم از محیط گیاهی، جانوری و حوزه زیستی خود انسان از محیط منزل تا کار و تحصیل و تفریح و مواردی جز این‌ها، شامل گستره زیادی از مسائل زیستی، فرهنگی و اجتماعی است که هر کدام به سهم خود در شکل دادن به تفکر محیطی و در نهایت به زندگی ما سهم هستند؛ با این تعریف هر چیزی در محدوده زندگی ما جزو محیط‌زیست ما محسوب می‌شود و باید با رفتار معقول و تعامل هدفمند با آن در صدد ایجاد محیطی مناسب برای رشد خود و جامعه باشیم. محیط‌زیست سالم از جمله اهداف جامعه جهانی بوده و آینده حیات بر روی کره خاکی پیوندی ناگسستنی با نحوه تعامل ما با محیط‌زیست دارد، به نحوی که بشر برای ماندن محکوم به رفتار مناسب با این محیط است. در کشورهای پیشرفته به سبب شناخت و آگاهی از وضعیت نامناسب محیط‌زیست و نحوه برخورد افراد با آن، اهمیت بسیار زیادی برای آموزش محیط‌زیست قائل هستند و علاوه بر اینکه رسانه‌ها و جراید عمومی به آموزش همگانی آن مبادرت می‌ورزند، در سطوح مختلف تحصیلی به آن پرداخته می‌شود و نسبت به رخدادهای آن به شدت حساس هستند.

به سبب وضعیتی که ذکر شد، عصر حاضر را دوران بحران‌های محیط‌زیستی نام نهاده‌اند. گستره دست‌اندازی انسان بر عرصه‌های محیط‌زیست به قدری رشد روزافزون جمعیت و نیاز به توسعه می‌باشد، در کلیه سطوح اقتصادی و اجتماعی، به ضرورت مداوم توسعه یافته و در اثر بهره‌برداری غیراصولی و بی‌رویه از منابع طبیعی، خسارت جبران‌ناپذیری بر محیط‌زیست وارد نموده است. از طرف دیگر، فقر فرهنگی و فقدان آگاهی لازم در زمینه آلودگی انسان و طبیعت سبب شده است بر نابسامانی حوزه محیط‌زیست افزوده و معطلات عدیده‌ای را برای آن ایجاد نماید. بنابراین برای حفظ وضعیت موجود و تلاش در جهت توسعه محیط‌زیست برای آیندگان، این حوزه نیازمند عزم ملی و بین‌المللی برای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی در جهت ارتقاء سطح دانش افراد و فرهنگ‌سازی عمومی می‌باشد.

امروزه یکی از بزرگ‌ترین دغدغه‌ها در مدیریت جهان، به رغم افزایش تنش‌ها در حوزه‌های سیاسی و اجتماعی، مسائل مختلف زیست محیطی است که اگر به آن توجه نشود در آینده‌ای

نزدیک به تنش‌های سیاسی و اجتماعی بزرگ‌تری نیز دامن خواهدزد. مشکلاتی از قبیل آلودگی هوا، مدیریت پسماندهای شهری، آلودگی منابع آب و مصرف بی‌رویه انرژی در شهرها و نیز گرم شدن زمین و آب شدن تدریجی یخ‌ها، خشکسالی، طوفان و سیل و رانش و زمین و جز اینها، در اغلب موارد ناشی از عدم آگاهی افراد از رفتار صحیح با محیط شهری و طبیعی است. بر این اساس، راهکارهای رفع بحران‌های زیست محیطی بدون حساسیت شهروندان و مشارکت آنها بی‌اثر مانده و یا حتی با مقاومت نیز روبرو می‌گردد.

می‌توان با اطمینان بیان کرد که تنها راهکار ریشه‌ای و اصولی در حل مسائل زیست محیطی و ارتقاء سطح محیط زیست جوامع، آموزش و فرهنگ‌سازی شیوه صحیح زندگی است و به همین جهت هست که جامعه جهانی بر آموزش به عنوان بعد سوم توسعه پایدار تاکید زیادی کرده است.

براساس توافقات به عمل آمده در کنفرانس ریو در سال ۱۳۹۲ که نتیجه آن دستور کار ۲۱ بود تمامی کشورها متعهد به اجرای برنامه‌های آموزش محیط‌زیست شدند و وظیفه تحقق آن نیز بر عهده یونسکو گذاشته شد. با این دستور، و با توجه به اینکه سازمان ملل سال‌های بین ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۴ را "دهه آموزش برای توسعه پایدار" اعلام کرده است، یونسکو، برنامه‌های مفصلی را برای آموزش در سطوح مختلف طراحی کرده و در راستای آن از همه شهروندان خواسته است در وضعیت اورژانسی سیاسی، که در آن هستیم در شیوه زندگی و تفکرات خویش تغییراتی ایجاد کنیم و توجه بیشتری به حفاظت از محیط‌زیست داشته باشیم. به طور قطع آموزش و پرورش نقش مهمی در روند تغییر جامعه ایفا می‌کند، چرا که افراد جامعه را به تولید نگرش‌های مسئولانه و متعهدانه سوق داده و آنان را آماده می‌سازد تا تصمیمات محققانه‌ای را با هدف دستیابی به فرهنگ اجتماعی منسجم و توسعه پایدار محیط‌زیست بگیرند. این تغییر مدل نیازمند اقدامات و ابزارهای متنوع است تا نگرش‌ها، شیوه‌های زندگی، الگوهای مشارکت اجتماعی و مفاهیم مربوط به نحوه انجام سیاست را تغییر دهند. براین اساس برای آموزش‌های زیست محیطی و پژوهش‌های آموزشی، لازم است که به طیف گسترده‌ای از تشخیص‌ها برای تعیین اهداف پیشرفت و ارزیابی نتایج در کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت پرداخته شود.

پر واضح است که نهادینه شدن فرهنگ در هر جامعه مستلزم گذشت زمان می باشد. فرهنگ سازی با تکرار، تذکر و آگاهی به وجود می آید و افراد جامعه به مرور زمان به فرهنگ جدید تن می دهند. پس باید خیلی زود به فکر اقدامات جدی در خصوص فرهنگ سازی عمیق و ریشه ای در زمینه محیط زیست باشیم که با فکر و ذهن مردم عجین شود تا آنان حافظان محیط زیست خودشان شوند. عمل به این مسئله در جوامعی مثل ما از سختی های بیشتری برخوردار است، چرا که بی علاقه ای به محیط زیست و عدم توجه به ساختارهای لازم برای حفظ محیط زیست در مردم کم رنگ شده و نمی توان انتظار داشت در کوتاه مدت بتوان نگاه و رویه آنان را عوض کرد. با این حساب باید به سراغ فرزندان جامعه برویم که علاوه بر گیرایی بیشتر دلبستگی های اجتماعی و فرهنگی در سطح کلان نشده اند.

برای این منظور باید دنباله های باشییم تا کودکان از سنین پایین بتوانند در آن به آموزش های محیط زیستی بپردازند. مدارس به واسطه ساختار آموزشی سازمانی و نظام مند، پایه ای ترین و مناسب ترین مکان برای فرهنگ سازی و ترویج الگوی صحیح است. مدارس سبز یا به عبارتی دیگر مدارس زیست محیطی از جمله واژه هایی است که به تدریج جای خود را در جهان و ایران باز کرده و به مرور طرفداران زیادی پیدا کرده است. در طراحی این مدارس به محیط زیست و ایجاد فضای سالم برای دانش آموزان توجه زیادی می شود و کاملاً با اصول صرفه جویی در مصرف انرژی و حفاظت از محیط زیست منطبق است. به عنوان مثال در این مدارس کمتر از حد معمول آب مصرف می شود و انرژی برهه از منابع قابل تجدید به دست می آید. با این شیوه ها دانش آموزان نسبت به حفاظت از محیط زیست حساس شده و با روش های مصرف انرژی آشنا می شوند.